

Obsah

Poděkování	3
Předmluva	5
1 Osobnost dítěte jako samostatná svébytná existence	9
1.1 Pojetí osobnosti	9
1.2 Dědičnost, prostředí a výchova, tři významné faktory pro vývoj dítěte	12
2 Dítě v pojetí vybraných teorií	17
2.1 Empirismus	17
2.2 Nativismus	18
2.3 Interakcionalismus	19
3 Od tří do šesti – věk mateřské školy	21
3.1 Počátek předškolního období, první společenská emancipace dítěte	21
3.2 Osobnost v pojetí S. Freuda	22
3.3 Iniciativou proti vině (E. H. Erikson)	25
4 Podpora žádoucího chování aneb obrat v pozitivní reakci	27
4.1 Odměna jako výchovný prostředek	27
4.2 Trest jako záporný podnět vyvolávající pocit nelibosti	27
5 Povaha a zákonitosti dětské mentality	31
6 Přístup k dítěti – inspirace v názorech Carla R. Rogerse	35
6.1 Bezpodmínečná akceptace dítěte dospělým	36
6.2 Vyjadřování empatie prostřednictvím komunikačních technik	39
6.3 Kongruence – rovnováha vnitřního prožívání a vnějšího projevu	41
7 Podpora schopnosti decentrace	45
7.1 Od centrace k decentraci	45
8 Poznání jako výsledek zkušenosti dítěte	49
8.1 Dětské myšlení v pojetí J. Piageta	50
8.2 L. S. Vygotský – teoretik kognitivního vývoje	58
8.3 Zóna nejbližšího vývoje v práci učitele	59
9 Socializace dítěte	63
9.1 Etapy socializace dítěte	63
9.2 Vývojové aspekty procesu socializace dítěte	63
10 Každý někam patří	67
10.1 Příchod na svět – počátek aktivního dialogu	67
10.2 Rodina jako systém lidského společenství	69
10.3 Dítě v současné rodině	70
10.4 Od popírání k uznání a podpoře	72
10.5 Přehlednutí funkcí rodiny	75
10.6 Kdy je třeba intervence	78
10.7 Rituály v rodině	81
10.8 Kniha v rodině předškoláka	84
11 Vztah vychovatele a dítěte aneb vzájemní uspokojování psychických potřeb	89

12	Mateřská škola – instituce pro řízené vzdělávání	99
12.1	Předškolní vzdělávání jako součást celoživotního učení	99
12.2	Předškolní vzdělávání jako součást celoživotního vzdělávání	102
12.3	Programy na úrovni ISCED 0 – International Standard Classification of Education	106
13	Současná mateřská škola	109
13.1	Kurikulární reforma v kontextu předškolního vzdělávání	109
13.2	Změny v pojetí předškolního kurikula	110
14	Konstruktivismus v předškolním vzdělávání	121
14.1	Interakce v předškolním vzdělávání	121
14.2	Reprezentace, způsob zpracování a uchování prožitků	125
14.3	Kooperativní učení v předškolním vzdělávání	128
15	Hra a kurikulum mateřské školy	131
15.1	Z myšlenkových dílen nejvýznamnějších představitelů v oblasti pojetí hry	131
15.2	Hra dítěte předškolního věku	134
15.3	Imaginativní hra jako prostředek decentrace	138
16	Předškolní vzdělávání ve statistických ukazatelích	143
17	Mateřská škola a rodina	151
17.1	Mateřská škola a role rodičů	151
17.2	Mateřská škola v reflexi rodičů	154
	Doslov	159
	Literatura	161
	Summary	166